مجموعهٔ بیلوالتخیل

ادبی وسیاسی رسالهٔ اسبوعیه‌در

۳۱ نجی سنه

جزؤ عدد : ۱۲٤ | پنجشنبه | ۱٦ ذی‌الحجه ۱۳۲۹

قورقو مکتوبی

بیله‌م ایلیه‌جك گریه‌میدر خنده‌میدر ؟

بو هفته پوسته‌سینك استانبولدن گتیردیکی غزته‌لرك محتویاتی بکا شو مصراع خایده‌یی مع‌التأسف بر دها یاد ایتدیردی . فقط بن برنجی کلمه‌یی تبدیل ایله مصراعی شو شکله قویدم :

آکلادق ایلیه‌جك گریه‌میدر خنده‌میدر !

حقیقةً آرتق آغلایوب گولمکدن هانکیسنه مستحق اولدیغمزی پك اعلا گورمکده‌یز. چونکه آغلانه‌جق حالده‌یز. واحیفا که بو حالمزه دشمنلرمز گولمکده‌در.

اوزکی بك محاکمه‌سنده‌کی افشاآت نه‌در ؟ بونلر حقیقتمیدر ؟ حقیقت ایسه بو حاللره مملکت نصل تحمل ایدیور ؟ حقیقت دکلده بهتان و افترا ایسه ینه مملکت نصل تحمل ایده‌بیلیور ؛ نیچون رد بهتان ایله اثبات برائته گیدلیور ؟ حال بوکه واقع اولان اسنادلر پك سقیم ، اسناد اولنان حاللر سقامتی نسبتنده الیم ! هله

مجلس ملیمزی تمثیل ایدن مبعوثان محترمك (تعبیر ترکیسنی بوله‌مدم) (مانتالیته) سی گرچکدن شایان تعزیت بر سویه‌ده . نصل اولیورده ایچلرنده بر رفیقلرینك بر حیدود چته‌سنه ریاست ایلدیکندن بحث اولندیغی محکمه صالونلرنده، غزته ستونلرنده ایشیدوب اوقویورلرده اسناد اولنان ذاتی ادعای عصمته دعوت ایتمیورلر . یاخود اسنادات واقعه‌دن ذمتنی ابرا وعصمتنی اثبات ایله اعلا ایتمك اوزره آنی موقتاً اولسون ایچلرندن چیقارمیورلر !

دنیانك هر هانکی حائز مشروطیت بر مملکتنده بو یولده برفعل لئیمانه ایله دامن عصمتنه لکه سوریلان برمبعوث درحال مجلسدن اخراج ایدیلیر ، تبرئهٔ ذمت ایدنجه‌یه قدر مجلسده بولندیریله‌ماز .

یانامه مسئله‌سنده فرانسه مجلس مبعوثانی ارتکاب ایله اتهام اولنان اعضایی همان بر تقریر ایله حقوق مبعوثیتدن اسقاط ایتمشیدی .

فی‌الحقیقه بواسقاط ، بر اسقاط موقتدر. موقتدر امّا برائت ذمتله مشروطدر. اثبات برائت ایده‌میوبده سوریلان لکهٔ عار ، ناصیهٔ حالنی ملوث براقه‌جق اولورسه آرتق اوّمبعوث ، اوّموقع محترمده جای قبول بوله‌ماز . حتی آزاجق حسّ ناموس ایله متحسس ایسه مملکتده بیله طوره‌ماز .

§

محاکمه‌نك برصفحهٔ مؤسفه‌سی‌ده ذات مشیختپناهی‌یه عطف اولنان فرماصونلق مادّه‌سیدر .

فرماصونلغك اساسیله تاریخ ظهوری حقنده مجموعه‌کزده لازم اولدیغی قدر ایضاحات ویرلمشیدی . بن آندن بحث ایتمیه‌جکم . فرماصونلغك بزجه صورت تلقیسنی‌ده دوشنمیورم . یالکز آنی دوشنیورم ؛ وآکا تعجب ایدیورم‌که بیوك کوچوك نه‌قدر حکومات اسلامیه کلمشسه هیچ برنده ایجاد ایدلمامش اولان برمسند عالیٔ علمیی ، دولت عثمانیه‌یی عهد شوکت واقبالنده جهان مطاع برحاله ایصال مقصدیله سلطان سلیمان قانونی احداث ایتمش وآکا مشیخت اسلامیه عنوان عالیسی

گبی کافهٔ القاب محترمه‌دن ممتاز برنام سامی ویرمش . حدّ ذاتنده مبروك ومستسعد اولان اونامه بشقه بر عنوان شرف اضافه‌سنه احتیاج قالمامش . زیرا عندالاسلام الیوم مشیخت اسلامیه‌دن اعز ومحترم بررتبه، آندن موقر برمسند ، آندن معظم برمقام رسمی متصور دکلدر . خلافت اسلامیه‌یی حائز اولان سلطنت عثمانیه‌نك شرف معنوسیله متناسب برمسند جلیل آنجق جاه فتوادر . حتی اومقامی احراز ایدنلرك دوش مفخرتنی تزیین ایدن کسوهٔ معلایه فراجهٔ بیضا اطلاق اولنمقده‌درکه بوده حامل شریعت غرّا اولانلرك ، شریعت مطهره‌یی پاك و برّاق برکسوه ایله انظار اسلامده تجلی ایتدیرمسیدر .

بواسنادی رداً اعلان اولنان بیاننامهٔ مشیخت‌پناهی یی ده شمدی آلدیغم غزته‌لرده اوقودم. بنده‌کز مسئلهٔ معطوف بها ایله محتویات بیاننامه‌یی متناسب بوله‌مدم. دها طوغریسی بیاننامه، اسناد واقعی رد دکل، ابهام ایدیور. بکا قالیرسه شیخ‌الاسلام افندی یومسئله‌ده مستحب اولان طریق اسلمی ایتمکی نه (بکا محاکمه صره‌سنده فرماصونلق اسناد ایدلمش ؛ (بوصفت ایسترسه اربابی عندنده برصفت مقبوله اولسون) مشیخت اسلامیه ایله قابل تألیف اولمیان بویله بر صفتله اتصافدن حمداً ثم حمداً عنوان مفخرتم اولان مسندجلیل فتوی منزه ومبرادر.) دیوب ایشك ایچندن چیقملی ایدی. یوقسه بیاننامه‌ده طریق نقشبندی یه سالك اولدقلرینی سویله‌مکله اسناد واقعدن تبری ایدیله‌مز. بزچوق‌دوریش گوردك‌که خاطر و خیاله کلمز اعجوبه‌لر گوسترمشیدی.

چوق حاجیلرك چیقدی حاجی زیر بغلده

قولی‌ده بو مفهومی افهام معرضنده انشاد اولنمشیدر ؟ باقی‌السلام علی من‌اتبع الهدا .

§

بوراده پیدا ایتدیکم یکی احبادن قورقولی برذات ، بش آلتی بیك جلددن عبارت اولان کتابخانه‌سنی معرض اشتهای مطالعه‌مه ترك ایلدی. هرگون بعدالظهر

کیدیورم . بیلدیکم لسانلرده شمدیيه قدر آثارنی گورمدیکم ، عنوانی ایشتدیکم مؤلفلرك مؤلفاتیله دلسیر نعمت معلومات اولیورم .

بو کتابخانه‌نك الك مهم قسمنی انکلتره‌نك [بلوبوق] مائی کتابی ایله آلمانجه وَ فرانسزجه رسائل موقوته‌لر تشکیل ایتمکده‌در . مثلا ۱۸۳۰ تاریخندن بری آیده ایکی دفعه نشرنده دوام ایدیلان [ره وو ده دو موند ـ مجموعهٔ دو جهان] ك برنجی نسخه‌سندن بو گونه قدر اولان تکمیل نسخه‌لریله سالنامهٔ سنویسی ، (قوره‌سپوندان) ، نامنده‌کی دیکر بر رسالهٔ نیم ماهه‌نك کذا ۸۳ سنه‌لك اجزاسی ، آلمانلرك [وه‌سترمان] ك مجموعهٔ شهریه‌سی عنوانلی رساله‌لرینك اللی یدی سنه‌لك طاقمی گبی آثار جدیه ومهمه هپ موجوددر . بو مجموعه‌یی اللی سنه اوّل [وه‌سترمان] نامنده بر ممثل کندی نامنه نسبتله تأسیس ایتمشیدی .

بزم یکانه مجموعهٔ ابوالضیامز ، اگر برایکی دفعه آسیب استبداد ایله دوچار تصادم اولمامش اولسه ایدی بزم ایچون بر [وه‌سترمانس ـ مونانس هفته] اولوردی . ان‌شاالله ینه اوقدر اهمیت کسب ایدر وَسزك بوعالم فانیدن کذار کزدن صکره اولاد واعقابکز آنی ادامه‌یه بذل مجهود ایلر . نته‌کیم یتشمش اولان خیرالخلفکز میر ولید اوغلو کزه بخش امید ایتمکده‌در .

ژورژ وه‌سترمان ۱۸۱۰ ده ، لایپسیقده دنیایه کلمش ؛ وَ ۱۸۷۹ ده ویسبادنده وفات ایلمشدر . یکرمی سکز یاشنده ایکن ۱۸۳۸ ده برونشوایقه هجرت ایدرك برکتابخانه کشاد ایلمش . بو تاریخدن اون سکز سنه صکره ۱۸۵۶ تاریخنده مجموعه‌سنی تأسیس ایتمشدر .

گرك کتابخانه‌سی ، گرك مجموعه‌سی فی‌یومنا هذا بردوامدر .

پرنس ، هوئن ـ لوئه

کچن گون بو مجموعه‌نك نسخ گذشته‌سنی قارشدیربوردم . بیك طقوز یوز اوچ سنه‌سی نسخه‌لرنده گوزمه [پرنس هوئن لوئه] یه دائر برمقاله ایرشدی‌که پرنسك ایچه مدار گفتگو اولمش اولان خاطراتی اوزرینه ایدی .

معلومدرکه پرنس هوئن ـ لوئه بسمارقك معاونین سیاسیه‌سندن بر ذات کامل واصیل ایدی . ۱۸۷۱ دن ۱۸۷۸ زه قدر رایحشتاغده ریاست ثانیه‌ده بولنمشدی . حتی ۱۸۷٤ ده بوریاست ثانیه عهده‌سنده اولدیغی حالده آلمانیانك پارس سفیری اولمش وَ ۱۸۵۵ شه قدر بومأموریتده ایفای خدمت ایلمشدر . بومدتك درت سنه‌سنده ، یعنی ۷۸ زه قدر ریاست ثانیهٔ مبعوثان عهده‌سنده ایدی .

مشارالیه پروسیانك پك قدیم واصیل برعائله‌سنه منسوبدرکه کندیسندن اول هوئن لوئه عنوانیله اشتهار ایتمش یکرمی قدر رجال کلمشدر . کندیسی ۱۸۱۹ ده تولد ، ۱۹۰۱ ده وفات ایلدی . ۱۸۵۵ دن ۹٤ ده قدر آلساس لورەن والیسی وَ ۹٤ دن ۱۹۰۰ زه دکین شانسه‌لیه دولامپیر وَرئیس وکلا اولمشدر .

اینشته بو ذاتك خاطراتی صره‌سنده خاصةً بزه عائد اولان بربحثی ترجمه ایله مجموعه‌مزه اهدا ایلیورم‌که برلین قونغره‌سنك کشادیله جریان مذاکراتی معرفدر .

رامی عمر